herpy

GRODOR

Edible Bullfrog

Pyxicephalus edulis

Pyxicephalus edulis är en kraftig, bredmunnad grävande groda från Afrikas savanner och översvämmade gräsmarker: mindre än *Pyxicephalus adspersus*, men med samma aptit, samma tandliknande utskott på käken och ett bett som ska tas på allvar. Den tillbringar största delen av tiden nedgrävd, är robust och kan hållas i ett relativt litet terrarium.

Familj: Pyxicephalidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**8-12 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Savann och våtmark**
Hudgift	**Inget känt**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 45 × 30 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**23-26 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodyngel i vatten**
Äggläggning	**I vatten**
Ägg per läggning	**3 000-4 000**
Kläckning	**2-3 dagar** vid 24-27 °C
Larvtid	**14-35 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Vaktar äggen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pyxicephalus edulis är en stor, tungbyggd groda med brett huvud, kort kropp och korta ben. Vuxna hanar blir oftast 8-12 cm från nos till kloak, honor 8-11 cm, och enstaka stora hanar når 14 cm. Hanarna är klart tyngre: en hona väger typiskt bara omkring hälften av en hane. Arten blir dock långt ifrån lika stor som *Pyxicephalus adspersus*. Ryggen är jämnt gulgrön till matt olivgrön, hos hanarna oftast grönare och hos honorna mer olivbrun. Honorna kan ha en ljus rand längs ryggraden och ljusa linjer på de korta hudlisterna och vårtorna. Buken är vit till krämfärgad, och hanen har en mörkt gul strupe. Hudlisterna på ryggen löper aldrig hela vägen från huvud till bakkropp, och huden är täckt av låga, rundade vårtor.

Nyligen förvandlade ungar är lättare att känna igen än de vuxna: de har en ljus grön rand mitt ner på ryggen, guldbruna fläckar och svarta tecken, och läpparna och lemmarna har svarta tvärband. Ögonen sitter närmare sidan hos de unga och flyttar sig mot huvudets ovansida allt eftersom djuret växer. Hos vuxna är ögonen mycket framträdande. Frambenen har ingen simhud, medan bakbenen har simhud.

Underkäken har två tandliknande utskott som pekar uppåt och håller fast bytet. Arten beskrevs av Peters 1854. Den har ofta förväxlats med *P. adspersus* och andra arter i släktet, även i handeln, så artbestämningen bör kontrolleras vid köp.

Huden har inget känt gift. Den verkliga risken är betten: stora hanar kan ge djupa, smärtsamma sår, och grodan nafsar efter allt som rör sig, även fingrar.

Utbredning och livsmiljö

Pyxicephalus edulis lever i ett brett bälte av savann och gräsmark i Afrika söder om Sahara. Arten är registrerad i Mauretanien, Mali, Burkina Faso, Benin, Nigeria, Tchad och norra Kamerun mot norr och i Angola, Zambia, Kenya, Tanzania, Malawi, Moçambique, Zimbabwe, Botswana och norra Sydafrika (Limpopo) mot syd och öst.

Utbredningen är inte skarpt avgränsad, eftersom arten har förväxlats med *P. adspersus* och andra arter i släktet, och äldre fynd kan tillhöra en annan art. Tjurgrodorna i låglandet i Östafrika räknas sedan 2013 som en egen art, *Pyxicephalus angusticeps*.

> **Naturlig utbredning:** Mauretanien, Mali, Burkina Faso, Benin, Nigeria, Tchad, Kamerun, Angola, Zambia, Kenya, Tanzania, Malawi, Moçambique, Zimbabwe, Botswana och Sydafrika.

LIVSMILJÖ

Arten finns i översvämmade gräsområden, våta ängar och grunda diken och sumpmarker i öppet land. I norra Kamerun föredrar den öppna, sumpiga områden, och den håller sig till lera och sandbotten där den kan gräva ner sig. Landskapet har en tydlig regntid och en lång torrtid.

Livet följer regnet. Grodan tillbringar omkring tio månader av året nedgrävd i jorden i dvala och kommer bara fram när det faller över 70 mm regn på kort tid. Då samlas djuren i stora antal i tillfälliga vattenhål, vägdiken och grunda hål med översvämmad vegetation, där vattnet är under 20 cm djupt. Häckningstiden är kort och intensiv. Resten av året ligger grodan under ytan och lever på sitt fettlager.

Läs mer: Vintervila och årstider

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Pyxicephalus edulis*, och det mesta som skrivs om tjurgrodor handlar om den större *Pyxicephalus adspersus*. De två arterna har samma levnadssätt och samma krav, och det som inte är känt för *P. edulis* är lånat från *P. adspersus*.

Ett enskilt vuxet djur behöver ett terrarium på minst 60 × 45 × 30 cm. Golvytan är viktigare än höjden, eftersom arten inte klättrar och tillbringar det mesta av tiden nedgrävd. Terrariet ska vara tätt och ha ett fastsittande lock, eftersom grodan är stark och kan skjuta av lösa lock. Unga djur kan växa upp i mindre plastlådor och flyttas till större allt eftersom de växer.

Bottnen ska vara djup och lös, så att djuret kan gräva ner sig helt: 10-15 cm fuktig kokosmull eller ogödslad jord blandad med sphagnum. Bottnen ska vara fuktig, men inte blöt, och får inte torka helt. Undvik grus och bark, som kan sväljas tillsammans med fodret och ge förstoppning. Lägg kork, platta stenar och ett lager löv ovanpå, så att djuret har gömslen, och sänk ner ett stort, platt vattenkar i botten.

Grodorna är ensamlevande och territoriella. De ska hållas var för sig, även hanarna emellan, eftersom de kämpar hårt och kan döda varandra. Bara under en kort parningsperiod är två djur tillsammans.

TEMPERATUR

På dagen ska terrariet hålla 23-26 °C och på natten 18-22 °C. Temperaturen ska ligga jämnt och får inte gå över 28 °C någon längre tid: redan vid en ökning från 25 till 30 °C stiger stresshormonerna, och djuren tappar vikt. Det behövs därför ingen varm solplats. Blir det för varmt gräver grodan ner sig och slutar äta.

Värmen kan komma från en värmematta på sidan av terrariet eller på en tredjedel av botten, alltid styrd av en termostat, så att det finns en något svalare zon. Ingen värmelampa tätt över djuret: den torkar ut botten och luften. Mät med en digital termometer och kontrollera båda ändarna av terrariet.

Blir det för länge för varmt, för kallt eller för torrt gräver grodan ner sig och går i dvala i en kokong av avstött hud. Det är naturligt, men oönskat vid vanlig hållning, och dvala ska bara framkallas om man vill föda upp.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska vara 50-70 %. Den kommer från den fuktiga botten och vattenkaret, och terrariet dimmas dagligen med vatten utan klor, så att botten håller sig lätt fuktig. En digital hygrometer visar om nivån håller. Ventilationen ska vara så god att luften inte står stilla, men utan korsdrag. Är botten ständigt genomblöt ökar risken för hudinfektioner, och är den helt torr gräver djuret ner sig och bildar kokong.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Grodan ska alltid ha tillgång till ett stort, platt kar där hela djuret kan ligga och bada. Karet ska vara lätt att ta sig in i och ut ur, och vattnet ska vara lågt: bara några centimeter djupt, så att djuret kan vila med nosen över vattnet.

Amfibier avger löpande avfallsämnen genom huden, och vattnet blir snabbt förorenat. Karet ska tömmas, sköljas och fyllas med friskt vatten minst varannan dag och alltid när grodan har lämnat spillning i det. Använd kranvatten som behandlats mot klor och kloramin och rengör karet utan tvål. Vattnet ska ha samma temperatur som luften i terrariet.

LJUS OCH UVB

Arten är mest aktiv i skymningen och på natten och behöver inte starkt ljus. Den ska dock ha en tydlig dag- och nattrytm med omkring 12 timmars ljus, antingen från en svag LED eller från dagsljus i rummet (inte direkt sol, som överhettar terrariet). UVB är valfritt, men ett svagt UVB-rör (Ferguson-zon 1) i ena änden stöder kalkupptaget och är en fördel vid lång hållning och hos unga djur i tillväxt. Ge alltid djuret möjlighet att söka skugga i botten och i gömslen. Glas och plast stoppar UVB, så ett fönster gör inte jobbet.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Pyxicephalus edulis är ett rovdjur som äter nästan allt den kan övermanna. I naturen består födan särskilt av skalbaggar och gräshoppor, dessutom termiter, tusenfotingar, myror och spindlar. I terrariet är daggmaskar ett bra basfoder, kompletterat med syrsor, gräshoppor, kackerlackor, silkesmaskar och hornmaskar. Mjölmask och vaxmaskar är feta och ges bara som tillfälligt foder. Hos vuxna djur erbjuds en upptinad nyfödd mus högst en gång varannan eller var tredje vecka.

Ett foderdjur får inte vara större än avståndet mellan grodans ögon. Unga djur matas dagligen, vuxna djur varannan eller var tredje dag. Övervikt är det vanligaste problemet, eftersom grodan aldrig slutar äta av sig själv. Håll koll på djurets form: kroppen ska vara fast och rundad, inte svullen.

Strö fodret med kalk och D3 två gånger i veckan och med ett multivitamin varannan vecka. Ge foderdjuren näringsrikt foder innan de ges vidare. Använd alltid en lång pincett, eftersom grodan kan förväxla fingrar med foder.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Djuret ligger nästan alltid nedgrävt med bara ögon och näsborrar ovanför botten och väntar på byte. Det är mest aktivt i skymningen och på natten och kommer fram för att jaga och simma. Det är inget djur att hantera: huden tar lätt upp ämnen, och betten är hårda. Känner sig grodan hotad kan den väsa och kasta sig fram med öppen mun.

Håll alltid djuren var för sig. Ska en groda flyttas, använd en låda eller fuktiga, rena nitrilhandskar, ta stadigt och lugnt om kroppen och gör det snabbt. Grodan är tung och klumpig och skadas lätt om den tappas. Tvätta alltid händerna efter kontakt med djuret, vattnet och botten. Hanarna kallar under regntiden med ett kort, djupt läte.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könet är svårt att se hos unga djur. Hos vuxna är hanen större, tyngre och oftast grönare på ryggen och har en mörkt gul strupe, medan honan är mindre, mer olivbrun och kan ha en ljus ryggrand. Bara hanarna kallar. Ålder och storlek vid könsmognad i fångenskap är inte dokumenterade. Vänta tills djuren är fullvuxna och i god form.

PARNING

I naturen förökar sig arten explosivt efter torrtiden, när det faller över 70 mm regn på kort tid. Hanarna samlas i lågt, översvämmat vatten kring en dominant hane, som far ut mot alla andra hanar som kommer för nära: han angriper, biter och slungar bort dem, och striderna kan sluta med att den ena dör. Honorna rör sig fritt mellan hanarna. Parningen är enkel, och honan börjar lägga ägg kort efter att hanen har tagit tag i henne. Häckningstiden infaller på dagen och är kortvarig.

Avel i fångenskap är sällsynt och svår. Metoden är lånad från *Pyxicephalus adspersus*: friska, välnärda djur får en torrtid på 3-4 månader utan dimning och med lite eller inget vatten, så att de går i dvala. Därefter väcks de med kraftig dimning och vatten som hälls i botten, matas väl i några dagar och sätts i en regnkammare med omkring 8 cm vatten och ställen där de kan klättra upp. Parningen sker medan djuren står på botten, så vattnet får inte vara djupare. Sätt bara en hane åt gången ihop med honan. Avel kräver att man i förväg har avsättning för de många ungarna.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger äggen i det låga vattnet. Antalet ägg är inte dokumenterat för arten; siffran i rutan är lånad från *P. adspersus*, som lägger upp till 4.000 ägg, och den mindre *P. edulis* lägger förmodligen färre. Hanen vaktar grodynglen, och torkar vattenhålet ut för snabbt gräver han en ränna för dem.

Grodynglen är allätare. Mata dem rikligt med krossat fiskfoder eller färdigfoder för grodyngel och håll vattnet rent och syrerikt med täta vattenbyten.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

METAMORFOS

Kläck- och larvtid är lånade från *P. adspersus*: äggen kläcks efter 2-3 dagar vid 24-27 °C, och grodynglen kan förvandlas redan efter 2-5 veckor. När frambenen bryter fram ska vattnet vara så lågt att ungarna kan vila med nosen över vattnet, och det ska finnas lätt tillgång till land. De nyligen förvandlade ungarna lämnar snabbt vattnet och söker fuktiga gömslen. Flytta dem därefter till ett landterrarium med fuktig botten.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna ska hållas var för sig så snart de har lämnat vattnet, eftersom de är kannibaler och går på artfränder. Ge dem små lådor med fuktig botten och löv som gömslen. Mata dagligen med små syrsor och andra små foderdjur och strö fodret med kalk. De växer snabbt och flyttas till större lådor efter hand. Antalet ungar från en enda läggning är det största praktiska problemet vid avel av arten.

Hälsa och vanliga misstag

Pyxicephalus edulis är härdig, men det finns några typiska problem:

- Övervikt vid för tät eller för fet utfodring.
- Stress och viktnedgång vid för hög temperatur. Håll temperaturen under 28 °C.
- Skelettsjukdom vid för lite kalk och D3. Strö fodret och överväg UVB.
- Hudinfektioner och bakteriesjukdomar vid smutsigt vatten eller smutsig botten.
- Förstoppning vid sväljt bottenmaterial eller för stora bytesdjur.
- Uttorkning vid för låg luftfuktighet.
- Oönskad dvala med kokong när terrariet blir för torrt eller kallt. Höj fukt och temperatur gradvis.

Sök en veterinär med kunskap om amfibier om grodan tappar vikt, sväller upp, har röda eller skadade områden eller slutar äta utan att vara i dvala.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/grodor/pyxicephalus-edulis